

Медіаграмотність як шлях до правдивої інформації в освітньому просторі

+ Медіаграмотність на уроках хімії

Пилипчук Світлана Володимирівна,
вчителька хімії
НВК "Сапанівська ЗОШ I-III ступенів -
ДНЗ", 10 років
Жолобівська гімназія, 2 роки

0672728519
World_PS@ukr.net
Worldsonja@gmail.com

Джерело: <https://www.mediaed.org/what-is-media-education/>

Мета і завдання

Мета: ознайомити із принципами медіа-інформаційної грамотності; навчити розпізнавати факт від думки, маніпуляції в медіа, спотворення інформації та дезінформацію, заангажованість в медіа; перевіряти текст/фото; берегти персональні дані та не потрапляти в “інформаційні бульбашки”; розглянути важливість медіаграмотності на уроках хімії.

Завдання: ознайомитися з теоретичною інформацією; попрактикуватися у розпізнаванні фейків та маніпуляцій; навчитися принципам перевірки тексту та фото в медіа, берегти свої персональні дані; ознайомитися із важливістю формування медіаграмотності на уроках хімії.

Актуальність медіа-інформаційної грамотності

- Велика кількість інформації
- Швидкість її розповсюдження
- Передача її декількома джерелами одночасно
- Сьогодні “всі “журналісти”
- Епоха screen-screen та “інформаційної бульбашки”
- Боротьба медіа за споживача та його увагу
- Навала фейків та маніпуляцій
- Гібридна та інформаційні війни
- важливість користуватися навичками медіаграмотності при вивченні природничих дисциплін, зокрема хімії.

План роботи

1. Вступ. Знайомство-гра “Факт чи думка”
2. Актуальність медіа-інформаційної грамотності.
3. Маніпуляції в медіа: як їх розпізнати.
4. Спотворення інформації та дезінформація.
5. Закон сприйняття інформації. Заангажованість у медіа.
6. Як сприймати/перевіряти текст/фото.
7. “Інформаційна бульбашка” соціальних мереж та стандарти новин.
8. Персональні дані.
9. Медіаграмотність на уроках хімії.
10. Підсумки. Моя країна - медіаграмотна!

Джерело:

<https://www.facebook.com/watch/?v=10155781027766936>

Гра «Факт або думка?»

<https://docs.google.com/document/d/1LGyWeSyavzEuaObE9OHrvRkGFzIPLMJHtOuBYkBgul/edit?usp=sharing>

Інструмент: дошка Padlet - <https://padlet.com/>

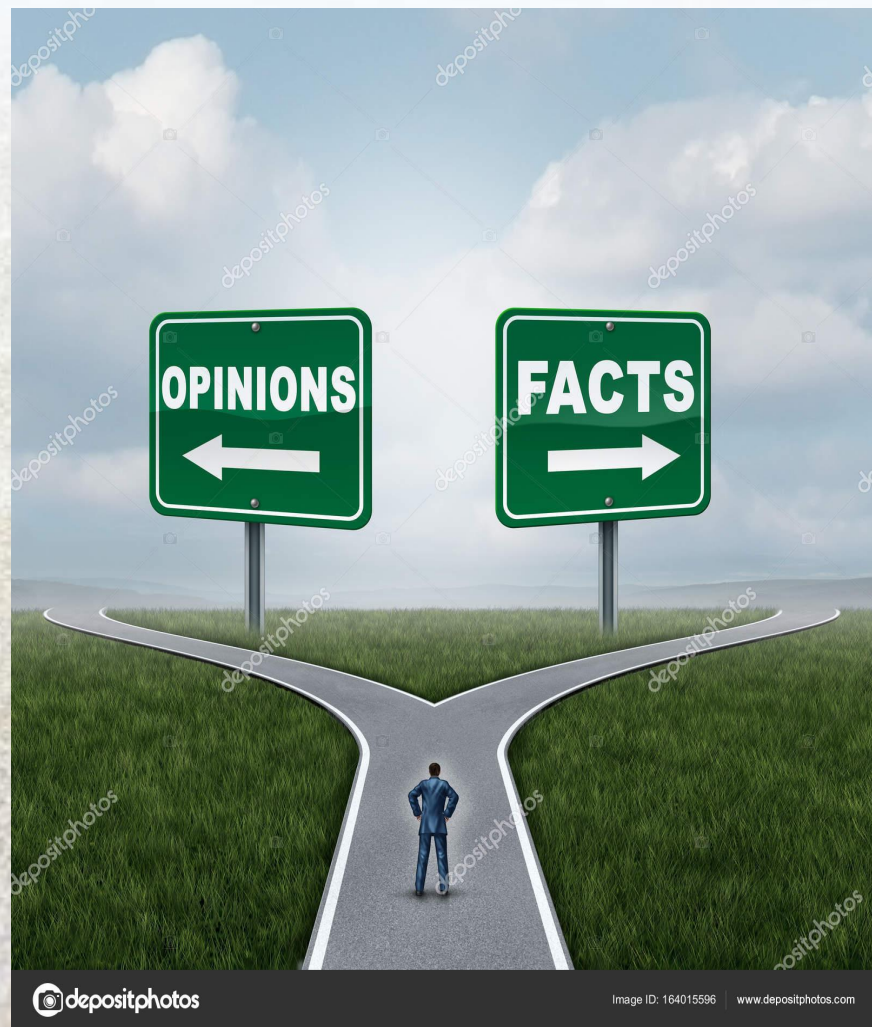
Завдання: запишіть наступну інформацією про себе:

- хто ви? ПІБ
- ваша посада і яку організацію представляєте
- три факти про себе (на Ваш вибір)
- можете додати своє фото чи аватар

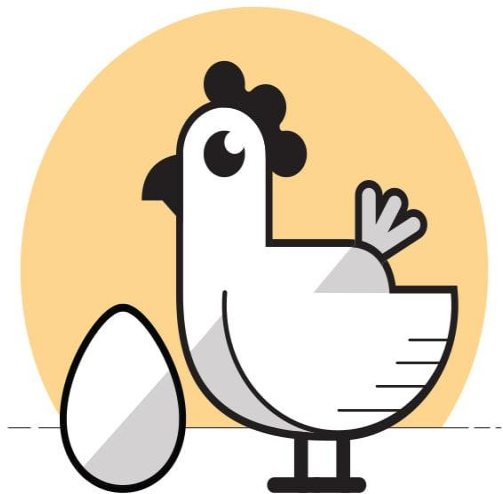

Факт чи думка

- **ФАКТ** — реальна подія, яку можна перевірити. Факт є об'єктивним
- **ДУМКА** — судження про щось, відношення, оцінка чогось. Думка суб'єктивна.

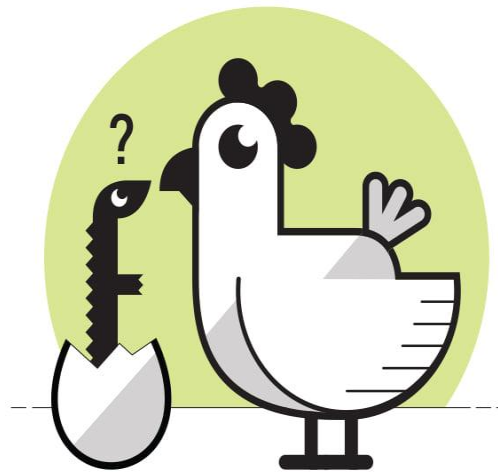
ФАКТ

Курка знесла яйце

ФЕЙК

Неправдиве твердження, яке часто є повністю вигаданим. Створене для того, щоб ввести в оману громадськість та приховати правду.

Курка знесла яйце – і з нього вилупилась ящірка.

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

Посольство
Великої Британії
в Україні

Посольство
США в Україні

Створено командою «Raskrikavanje» для проєкту IREX «Learn to Discern» ("Вивчай та розрізняй"), Сербія
Адаптовано проєктом IREX «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність», Україна

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

Посольство
Великої Британії
в Україні

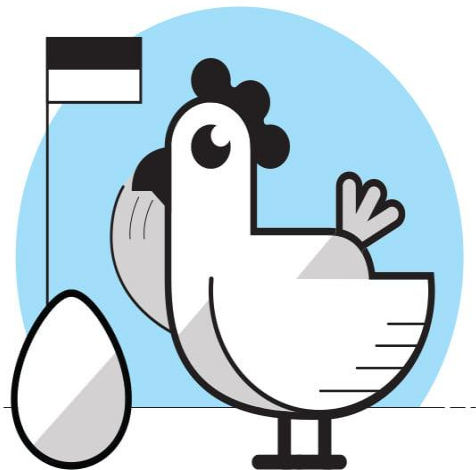
Посольство
США в Україні

Створено командою «Raskrikavanje» для проєкту IREX «Learn to Discern» ("Вивчай та розрізняй"), Сербія
Адаптовано проєктом IREX «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність», Україна

МАНІПУЛЯЦІЯ ФАКТАМИ

Відома та правдива інформація, яка подана так, щоби ввести в оману.

Курка-патріотка: курка знесла яйце на честь національного свята.

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

Посольство
Великої Британії
в Україні

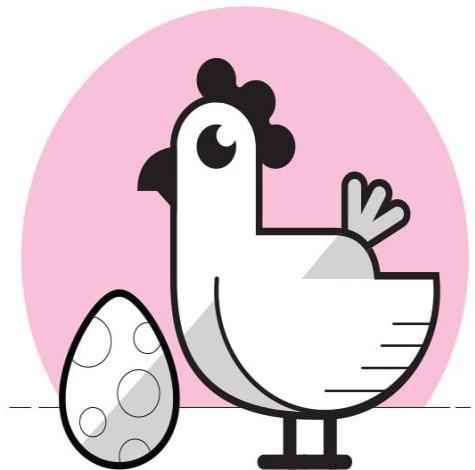

Посольство
США в Україні

Створено команду «Raskrikavanje» для проєкту IREX «Learn to Discern» («Вивчай та розрізняй»), Сербія
Адаптовано проєктом IREX «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність», Україна

ДЕЗІНФОРМАЦІЯ

Поєднання фактів, напівправди та неправди.

Кури, яких годують генетично модифікованою їжею, несуть корисніші для здоров'я яйця.

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

Посольство
Великої Британії
в Україні

Посольство
США в Україні

Створено команду «Raskrikavanje» для проєкту IREX «Learn to Discern» («Вивчай та розрізняй»), Сербія
Адаптовано проєктом IREX «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність», Україна

ЦЕНЗУРА

Заборона повідомляти про певні події, людей чи теми.
Редакція видаляє контент без очевидних причин.

Курка, яку ми не можемо назвати, зробила те, про що ми не можемо розповісти, але ви про це від нас не чули.

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

Посольство
Великої Британії
в Україні

AMERICAN EMBASSY
UKRAINE

Створено командою «Raskrikavanje» для проекту IREX «Learn to Discern» («Вивчай та розрізняй»), Сербія
Адаптовано проектом IREX «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність», Україна

ПРИХОВАНА РЕКЛАМА

Реклама, замаскована у редакційний текст.

Експерти розповідають, що кури з ферми "L2D" є найкращими та несуть найбільше яєць в Україні.

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

Посольство
Великої Британії
в Україні

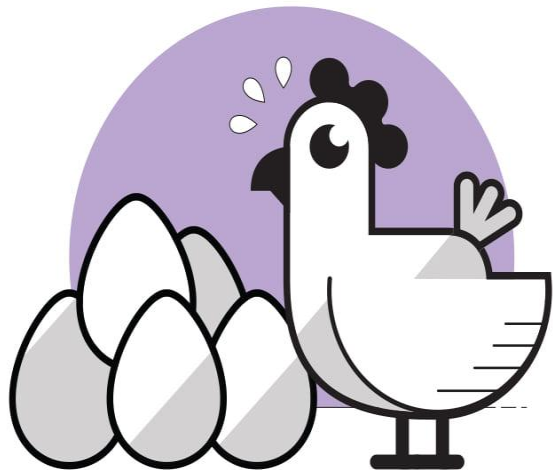
AMERICAN EMBASSY
UKRAINE

Створено командою «Raskrikavanje» для проекту IREX «Learn to Discern» («Вивчай та розрізняй»), Сербія
Адаптовано проектом IREX «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність», Україна

7 МАНІПУЛЯЦІЇ В МЕДІА ЯК ЇХ РОЗПІЗНАТИ

ПРОПАГАНДА

Упереджена чи оманлива інформація, спрямована на поширення певної точки зору та зміни моделей поведінки.

*Ворожі іноземні господарства хочуть знищити наших курей!
Підтримуй власного виробника і стань на захист рідних курей!*

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

Посольство
Великої Британії
в Україні

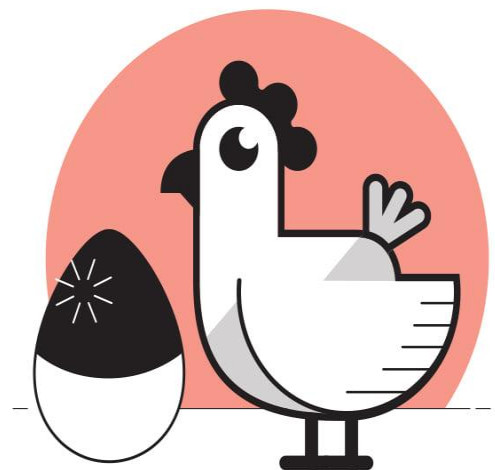

Створено командою «Raskrikavanje» для проєкту IREX «Learn to Discern» ("Вивчай та розрізняй"), Сербія
Адаптовано проєктом IREX «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність», Україна

8 МАНІПУЛЯЦІЇ В МЕДІА ЯК ЇХ РОЗПІЗНАТИ

УПЕРЕДЖЕННЯ

Медіаконтент надає перевагу одній точці зору і не показує інші.

Українські кури несуть найкращі яйця в світі.

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

Посольство
Великої Британії
в Україні

Створено командою «Raskrikavanje» для проєкту IREX «Learn to Discern» ("Вивчай та розрізняй"), Сербія
Адаптовано проєктом IREX «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність», Україна

КЛІКБЕЙТ

У статті використовують сенсаційний заголовок для привернення уваги.

Сенсація! Шок! Ви ніколи не повірите, що зробила ця курка.

Вправа “Два пілота”

<https://docs.google.com/document/d/1Nc14isyD-xsGkjanUsijJkeUCloan1PMaHu7P6PhcJo/edit?usp=sharing>

Маркери

<https://docs.google.com/document/d/110zYhuXCKKnHAj9aOS5chTvKBF9o9sJORHaAsUOtHs/edit?usp=sharing>

Хмара слів

Пілот № 1 - <https://answergarden.ch/>

Пілот №2 - <https://answergarden.ch/>

shutterstock.com • 647445526

“Шановні учасники,
уважно придивіться
на екран, та в чаті
напишіть, яка причина
того, що на тренінгу
у вас вимикнена
камера?”)

Дякую!)

Викладач: Починаємо лекцію, правда,
чомусь у всіх вимкнуті камери...

Група (по той бік Zoom-у):

пізній сніданок

ремонт

випічка

напад молодших
братів/сестер

боротьба з
внутрішніми демонами

просто личко
зранку не дуже

Натисніть Esc , щоб вийти з повноекранного режиму

**Всі форми
спотворення інформації
«готуються»
за одними
і тим же «рецептами»:**

- трохи правди + вигадка
- повністю вигадка

Дезінформація у цифрах

59% фейкових повідомлень згенеровані на основі правдивої інформації

40% фейкових повідомлень в одній соцмережах розповсюджені ботами

20% «ключових» фейків були поширені топ-персонами

30-50 млн повідомлень в середньому протягом місяця Facebook позначає, як недостовірні або і видаляє

38% фейків – це повністю вигадана інформація

87% дезінформації про коронавірус були поширені користувачами повторно

Ці фейки охопили **69%** аудиторії, яка взагалі поширювала недостовірну інформацію

200 тисяч відео роликів YouTube видалив за три місяці 2021 р. поширювали дезінформацію

1. Клікбейтний, кричущий заголовок:

«Вчені зробили сенсаційне викриття!», «Катастрофа неминуча – епідемія поширюється!»

2. Заклики, спонукання до дій:

«Обов'язково скористайтеся цією порадою...», «Не втрачайте часу, поширте це повідомлення своїм близьким та друзям!»

3. Висока емоційність:

«Це жахлива ситуація!», «Як таке може бути!..»

4. Поширення страху і панічних настроїв, зневіри у майбутньому:

«Навіть ваші оселі не захистять вас під час карантину...»,

«Такі епідемії не останні – це лише початок...»

5. Стверджувальні маніпулятивні висновки на основі наукових досліджень: «Вакцина знайдена! Вчені провели сенсаційне дослідження»

Останнім часом навколо коронавірусу проводиться чимало досліджень. 99% з них – попередні, це перші етапи того чи іншого аналізу. Всі вони публікуються у визнаних наукових журналах. Як правило ця інформація попадає в ЗМІ. Але – всі попередні дослідження маркуються як: «попереднє дослідження», «дослідження на комп'ютерній моделі», «дослідження для подальшого рецензування».

Як правило, у 90% медіа не вказують цих маркувань (або вказують у кінці тексту, в дужках, так щоб це не кидалося в очі) і видають результати передніх досліджень, як сталий факт!

6. Поширення недовіри до офіційних джерел і офіційних повідомлень:

«Статистика бреше і не показує дійсну картину...», «У інших країнах запроваджено десятки пільг, а в нас нічого...», «Не відкривайте двері людям у масках та захисних костюмах – як правило це шахраї...»

7. Відсутність у повідомленні або новині гіперпосилань (лінків) на джерела інформації з використанням гучних назв тих чи інших структур:

«Дослідники Лондонського університету...», «У Департаменті охорони здоров'я США заявили...»

8. Знеособлення (обозличивание – рос.) тих чи інших структур, щоб ввести в оману у якій країні відбувається подія, або ким реально зроблена заява:

«Департаменті охорони здоров'я повідомив...», «Експерти Науково-дослідного інституту Міністерства охорони здоров'я оприлюднили інформацію...»

9. Відсутність автора новини, повідомлення; або позначення автора словом «Джерело»; (з подальшим переходом на якусь із сторінок цього ж ресурсу); непрацюючий лінк; лінк, який перекидає на сторінки у соцмережах.

10. Посилання на інсайдерські джерела:

«За нашими даними...», «Надійні джерела у Адміністрації президента повідомили...»

11. Ототожнення достовірності повідомлення від офіційної особи з достовірністю інформації від офіційного джерела:

«Мер міста заявив, про зниження рівня захворюваності у місті...» - це не одне й теж як: «За даними статистичної Служби міста...»

12. Посилання одних ЗМІ на інформацію в інших ЗМІ:

Як правила використовується не топовими регіональними ЗМІ, ангажованими медіа, смітниковими ресурсами аби надати ваги публікації.

Часто лінк на ТОП-медіа, або відсутній – просто вказано: «Як пише «Українська правда»». Якщо і присутній лінк, то, часто він веде на головну сторінку видання, а не на сторінку, де опубліковано конкретний матеріал з темою, яку цитують.

13. Відкрите посилання у публікації на соцмережі, як першоджерело в узагальненому сенсі:

Twitter поширилося повідомлення про... там користувачі пишуть, що...»

14. Прості рішення, поради, рецепти без будь-якої експертності, які поширюються у повідомленні:

«Сьогодні, коли всім складно, світові бренди запустили опитування, яке допоможе вам заробити 16 500 грн протягом 10 хвилин...», «Простий імбир та сода – це просто вбивці будь-яких вірусів. Головне їх правильно використовувати...»

15. Повідомлення сенсаційного змісту, які підкріплюються зображеннями (фото-, відео-), але, як правило, ця ілюстративність фрагментальна, обрізана, неповна, що чітко впадає в око:

Приклад – фейк про повернення лебедів і дельфінів у канали Венеції. Всі фото і відео до цього фейку подавалися виключно фрагментальними, обрізаними.

16. Використання російської мови у начебто офіційних повідомленнях:

«Уважаемые граждане. Социальные службы начинают массовую раздачу масок и дезинфекторов во всех городах Украины. В первую очередь бесплатную помощь получают пенсионеры, инвалиды, малоимущие...»

17. Відсутність чітких конкретних дат чи часових проміжків для позначення тих чи інших подій та явищ:

«Увага! Завтра увечері буде проводитися дезінфекція вулиць і доріг...», «Після завтра у 23.00 з гелікоптера будуть розпиляти речовини, які знешкоджують вірус...», «З завтрашнього дня розпочинається масове тестування громадян на коронавірус...»

18. Ознаки автоматичного перекладу з російської або інших мов:

- граматичні помилки;
- зайві пробіли між словами у повідомленні;
- написання з великої літери слів посеред речення (не власних назв);
- некоректний переклад деяких слів;
- непритаманна українській мові побудова слів у реченні:

«Це заява офіційна. Її президент сказав на промові, коли був зустрінений громадянами...»

19. Використання у повідомленнях (для надання правдивості) скан-копій, скріншотів документів (або того, що хочуть видати за документи) у дуже низькій якості, коли практично неможливо розібрати вихідні дані документу, печатку (але видно, що вона присутня) і т.ін.

20. Використання словосполучень маніпулятивного характеру:

- **узагальнення** – «всім відомо, що...», «всі знають, що...», «відомо з давніх часів...»
- **перебільшення** – «майже всі...», «практично однакові...», «фактично вже відбулося...»

21. Використання безапеляційних тверджень, безальтернативних даних, ігнорування інших джерел даних:

«Тільки наші експерти говорять правду», «Наші фахівці володіють правдивими даними – решта інформації це брехня, це вигадки...»

22. Застосування «кухонної мови» у повідомленні:

«Слухайте, мені тут надійні люди переказали таке – на голову не натягнеш. Виявляється щоб порішати важливі питання...»

Гра “Колесо емоцій та новини”

<https://wordwall.net/resource/17671596/%d1%8d%d0%bc%d0%be%d1%86%d0%b8%d0%b8>

Вправа “Хто господар кабінету”

Уважно подивіться на зображення трьох чоловіків

Визначить, хто з них, на вашу думку, є господарем цього кабінету?

Напишіть відповідь у чат, позначив номер

Ваша відповідь вірна!

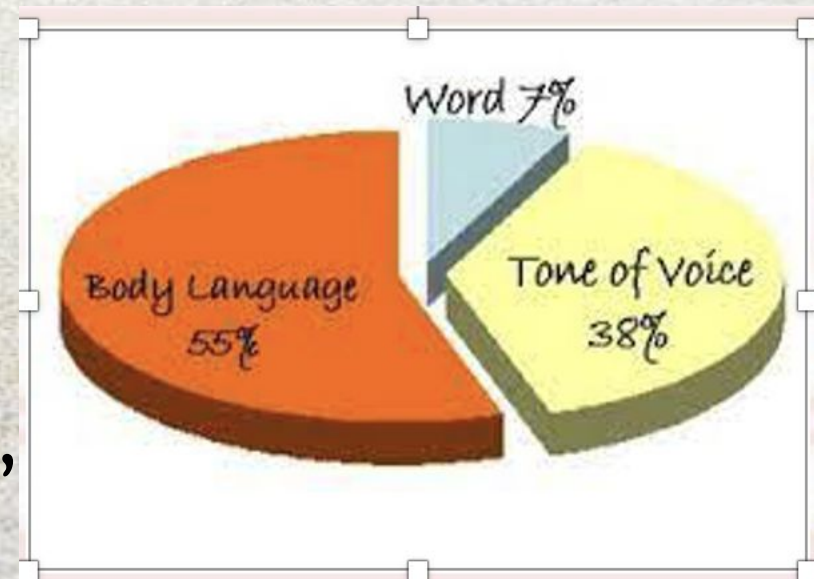

Закон передачі/сприйняття інформації (А. Мезрабян)

7% - СЛОВА

38% - міміка

55% - контекст,
контент, емоції, пози,
інтонації і т.п.

Наш

Онлайн-гошка - <https://padlet.com/worldsonja/7bfm2ntgr8fqxkit>

Матеріали уроку

“Як навчати учнів відрізняти фейки від правди -
”<https://sciencechemistryps.blogspot.com/2021/05/unisef-padlet.html>

Розробники матеріалів: ГО “Смарт освіта” та ЮНІСЕФ
Методистка: Марина Дашко

Матеріали із Всеукраїнський конкурс на кращу
вправу з інтеграції медіаграмотності для учнів
5-6 класів

«Ні плагіату – only Copyright»

Причини заангажованості в медіа

<https://www.youtube.com/watch?v=a5lypYHZiPc>

Заангажований -

у знач. прикм. Необ'єктивний,

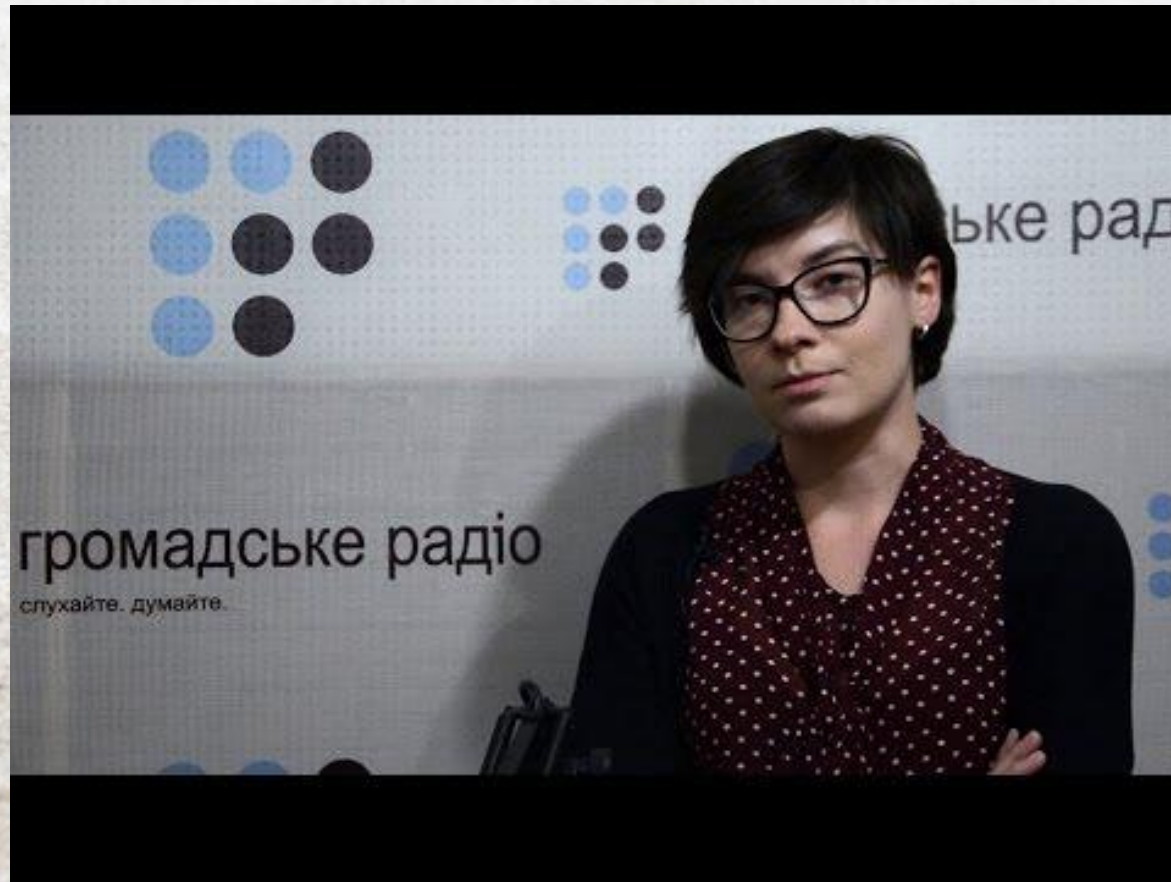
упереджений на користь

певної політичної сили,

сторони в конфлікті і т. ін.

<https://www.youtube.com/watch?v=a5lypYHZiPc>

Лідери статистики трафіку сайтів та YouTube каналів 2020-2021 рр. та їх власники

1. Pravda.com.ua - 39,88
2. Strana.ua - 28,44
3. 112 - 26,27
4. Korrespondent.net - 26,19
5. ТК "НАШ" - 25,30
6. Obozrevatel.com - 24,05
7. Nv.ua - 19,95
8. NewsOne - 18,33
9. Tsn.ua - 17,10
10. Gordonua.com - 16,86
11. Cenzor.net

1. Томаш Фіала, гендиректор Dragon Capital, чеський бізнесмен
2. Ігор Гужва (проросійське видання)
3. Тарас Козак
4. Сергій Курченко
5. Євген Мураєв
6. Михайло Бродський
7. Томаш Фіала
8. Тарас Козак
9. Олігарх І. Коломойський
10. Дм. Гордон
11. Ю. Бутусов

Як сприймати/ перевіряти текст

- Хто автор цього тексту?
- З якою метою він написаний?
- Яка лексика цього медіатексту?
- Яка цільова аудиторія?
- Хто міг за це заплатити?
- Хто може отримати користь?
- Кому він може нашкодити?
- Про що мова не йдеться у цьому тексті, а це потрібно знати читачеві?

Комунікативні «фільтри» людини, яка сприймає інформацію. Головний фільтр “НАВИЩО?”

- ЯК?
- ХТО?
- НАВИЩО?
- ЩО?

Перевірити: справжнє фото чи фейк?

- https://mediaiq.by/article/nastoyashchee-foto-ili-feyk?fbclid=IwAR3DYdbzO9t7S7su2INGQ_PVHdCRiXRI35a2sqQAnpb85xnO8wnEqLmdkQ0
- <https://tineye.com>

Сервіс для генерації фальшивих персональних даних
<https://uk.namefake.com/>

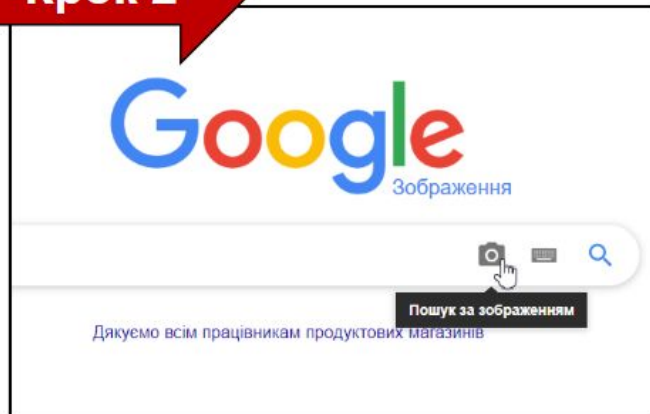
Сервіс для генерації фальшивої персональної фотографії
<https://thispersondoesnotexist.com/>

Google, Yandex – пошук по зображенню

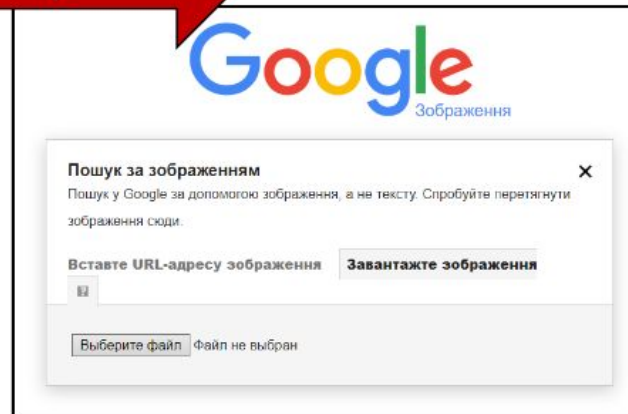
Крок 1

Крок 2

Крок 3

Результат

www.cnn.com › live-news › с... ▾ Перекласти цю сторінку

Brazil's President Jair Bolsonaro joined a rally to end ...

900 × 597 - 19 квіт. 2020 р. - The background: **Brazil** has the most confirmed **coronavirus** cases in Latin America. As of Sunday, the country had reported 38,654 cases and ...

www.sandiegouniontribune.com › ... ▾ Перекласти цю сторінку

Brasil: Gobierno, estados luchan por suministros en pandemia ...

1200 × 675 - 21 квіт. 2020 р. - En plena pandemia de **coronavirus**, los equipos necesarios para tratar a los pacientes con COVID-19 y los materiales para proteger a los ...

www.cnn.com › coronavirus-pandemic-04-20-20-intl

April 20 coronavirus news - CNN - CNN.com

460 × 305 - 20 квіт. 2020 р. - **Brazil** has the most confirmed **coronavirus** cases in Latin America. As of Sunday, **Brazil** reported 38,654 cases and 2,462 deaths, ...

www.washingtonpost.com › 2... ▾ Перекласти цю сторінку

Brazil's Bolsonaro appears in protest backing military - The ...

3013 × 1999 - 19 квіт. 2020 р. - **Brazil's** President Jair Bolsonaro speaks to supporters during a ... amid the new **coronavirus** pandemic, in Brasilia, **Brazil**, Sunday, April 19, ...

www.theglobeandmail.com › ... ▾ Перекласти цю сторінку

Brazil's Bolsonaro seeks end to social isolation measures ...

1200 × 796 - 20 квіт. 2020 р. - **Brazil's** President Jair Bolsonaro speaks to supporters during a protest ... **Brazil's** Bolsonaro fires health minister after clashes

Візуально подібні зображення

Маркери-підказки

Натисніть Esc, щоб вийти з повноекранного режиму

Джерела публікації, їх статус

Дати публікацій, кількість згадок у джерелах

Розмір фото – можливість виявити першоджерело

я:

правая:

Вправа з соц.мережами “Інформаційна бульбашка”

<https://docs.google.com/document/d/1kPwzALptrk8tNqEuDrC4fdKZ8RxvTKAHaz8EzR6VmX4/edit?usp=sharing>

Тематика новин 6 «С» та одне «Г»

- Скандали
- Сенсації
- Страх
- Сміх
- Секс
- Смерть
- Гроші

Стандарти новин

1. Баланс думок і точок зору
2. Оперативність
3. Достовірність
(посилання)
4. Відокремлення фактів від коментарів
5. Точність подачі інформації
6. Повнота представленої інформації

- Останній номер британської газети News of the World, закритої у результаті низки скандалів, розійшовся рекордним тиражем у 4,5 млн. примірників

Персональні дані - це

<https://docs.google.com/forms/d/1l3nBgcfOoqWf2BcUfFBr0sHcFyY7TLON65Sx7Rs8o-4/edit?usp=sharing>

Наступні дані, що часто використовуються в ідентифікації конкретної особи, означені як особові Управлінням США з менеджменту й бюджету:

- Повне ім'я, якщо не поширені (мається на увазі ім'я разом із прізвищем)
- Національний ідентифікаційний номер
- IP-адреса (у деяких випадках)
- Номерний знак транспортного засобу
- Номер водійських прав
- Обличчя, відбитки пальців,

або почерк

- Номери кредитних карток
- Цифрова ідентичність

(цифровий підпис?)

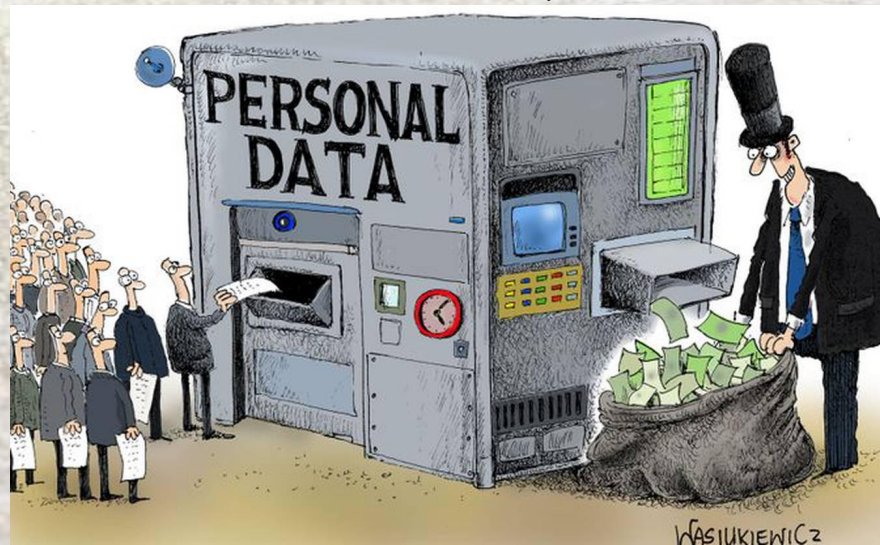
- Дата народження
- Місце народження
- Генетична інформація

На семінарі, проведеному 6 серпня 2012 року Державною службою України з питань захисту персональних даних був приведений такий перелік особових даних: Згідно із законодавством більшості європейських держав особові дані розділяються за критерієм «чутливості» на дані загального характеру і «чутливі»(вразливі) особові дані.

Загальні особові дані

- ідентифікаційні дані (прізвище, ім'я, по батькові, адреса, телефон тощо);
- **паспортні** дані;
- особисті відомості (вік, стать, сімейний стан тощо);
- склад сім'ї;
- **освіта**;
- професія;
- житлові умови;
- спосіб життя;
- життєві інтереси та захоплення;
- споживчі звички;
- фінансова інформація;

«чутливі» особові дані

- Інформація про расове, етнічне походження та національність;
- Відомості, що стосуються політичних, світоглядних та релігійних переконань;
- Відомості про членство в політичних партіях, профспілках, релігійних або громадських організаціях;
- Відомості про стан здоров'я і статеве життя;
- Генетичні і біометричні дані;
- Місце знаходження та шляхи пересування особи;
- Інформація щодо застосування до особи заходів в рамках трудового слідства;
- Інформація щодо вчинення щодо особи різних видів насильства

PERSONAL DATA

WHAT IS AND WHAT IS NOT CONSIDERED PERSONAL DATA
+ SPECIAL CATEGORY

PERSONAL DATA	SPECIAL CATEGORIES	NOT PERSONAL DATA
<ul style="list-style-type: none"> • name • email address (name.surname@domain.com) • phone number • Internet Protocol (IP) address • home address	<ul style="list-style-type: none"> • criminal records • personal data related to racial or ethnic origin • medical records • religious or philosophical beliefs • trade-union membership • blood type • political stands...	<ul style="list-style-type: none"> • a company registration number; • an email address as info@company.com • anonymized data • information about legal entities • data related to a deceased individual

"Медіаграмотність на заняттях з хімії" О.Григорович., 2020р.

https://sciencechemistryps.blogspot.com/2021/02/blog-post_64.html

Г83 Григорович О. Медіаграмотність на заняттях з хімії. Навчальне видання / За редакцією Волошенюк О., Іванов В. — Київ : АУП, ЦВП, 2020. — 53 с., іл.

ISBN 978-617-7370-14-6

Посібник — перше видання в Україні, що розкриває питання освіти з медіаграмотності на заняттях з хімії. У книжці наведено короткі теоретичні відомості про різні аспекти медіаграмотності, приділено увагу питанням методики впровадження навчання з медіаграмотності та розміщено численні моделі завдань, що можуть бути використані під час занять із хімії.

Книжка розрахована на вчительок та вчителів хімії, які прагнуть урізноманітнити свої заняття, зробити їх цікавішими для учнів, розвивати не лише предметні компетентності, а й медіаграмотність.

УДК [37.091.33+316.77]:57(072)

Видання цього посібника стало можливим завдяки підтримці американського народу, що була надана через проєкт USAID «Медійна програма в Україні», який виконує міжнародна організація «Internews». Зміст матеріалів є виключно відповідальністю авторської групи та необов'язково відображає точку зору USAID, уряду США та Internews.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

Internews
Local voices. Global change.

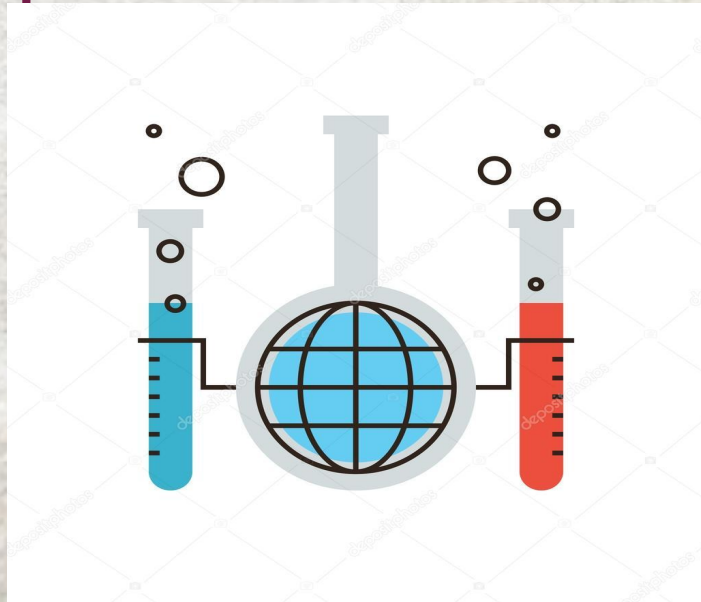

Академія Української Преси

Створено за сприяння видавництва «Соняшник»

Упередженість проти хімікатів може завдати більше шкоди, ніж небезпека, спричинена ними.

Джордж Портер,
Нобелівський лауреат
з хімії 1967 року

Джордж Портер (англ. *George Porter, Baron Porter of Luddenhams*) (6 грудня 1920, Стейнфорт, Йоркшир — 31 серпня 2002) — англійський фізикохімік, член Лондонського королівського товариства (1960).

У 1967 році Портер відзначений (спільно з Р. Норрішем і М. Ейгеном) Нобелівською премією з хімії за дослідження надшвидких хімічних реакцій.

Лауреат медалі Коплі (1992) за внесок у розшифровку людського геному й розвиток інших областей молекулярної біології.

Листівка «Щодо шкоди дигідрогенмонооксиду» , яку 1989 року розповсюдили студенти Каліфорнійського університету з нагоди 1 квітня. У листівці йдеться про те, що весь водогін заражений небезпечним хімікатом — дигідрогенмонооксидом, який, не маючи смаку, запаху й кольору, утім, дуже небезпечний, бо використовується у виробництві пестицидів,

для функціонування ядерних

реакторів, міститься в

кислотних дощах тощо.

До того ж цей хімікат

виявлений у злякисних пухлинах,

спричиняє смерть.

WARNING!

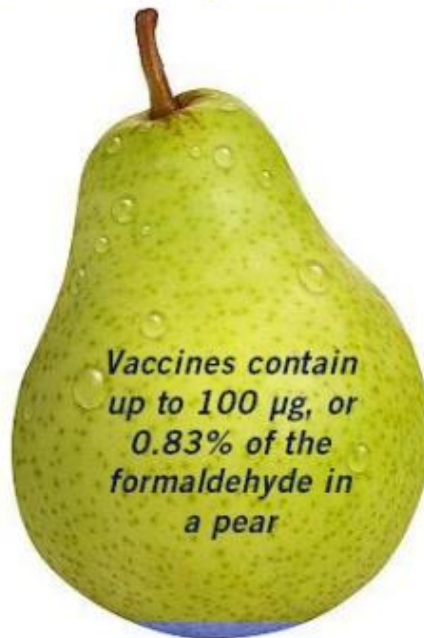
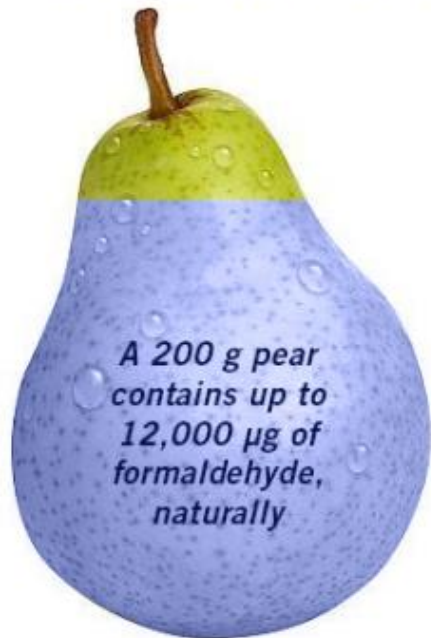
Recently, it has been discovered that our water system has been contaminated with a hazardous chemical. This chemical is colorless, odorless, tasteless and dissolves completely in water. No action has been taken regarding this dangerous contamination. The substance is dihydrogen monoxide, and has the following properties:

- It is used as an industrial solvent and coolant, and is used in the production of styrofoam.
- It is used in many forms of animal research.
- It is used in the distribution of pesticides.
- It is an integral part of the operation of nuclear power plants.
- It accelerates corrosion and rusting.
- It contributes to the erosion of our natural landscape.
- Inhalation of this substance has been shown to cause death.
- In certain forms, this chemical can cause severe burns, cloud the atmosphere, and may contribute to the "greenhouse effect." It can also damage concrete and glass, as well as the surfaces of roadways. It may also be related to electrical failures

Якісні статті мають посилатися на офіційні джерела хімічної інформації на кшталт:

- джерел, пов'язаних з IUPAC;
- рейтингових наукових журналів, а до таких належать тільки англomовні видання, більш-менш цінну наукову інформацію жоден науковець не публікуватиме тільки українською чи російською мовами, бо тоді ця інформація буде недоступна для більшої частини наукової спільноти.
- Електронний журнал «Хімія і хіміки» - <http://chemistry-chemists.com/>

Concerned about formaldehyde
in vaccines? Consider the pear...

**The amount of formaldehyde in a vaccine is so tiny
that it doesn't even affect the naturally occurring
levels of formaldehyde in a child's blood.**

Source: <http://tinyurl.com/foodCH20>

Refutations to Anti-Vaccine Memes

Illustration by Tara Haele @tarahaele

What are you afraid of?

Chemists need to remember that they're not trying to convert everyone to be a chemist

DEBORAH BLUM

<https://www.chemistryworld.com/features/what-are-you-afraid-of/6732.article>

Відновлення довіри є одним із способів подолання хемофобії.

Чи це роль промисловості, працюючих науковців чи комунікаторів для виконання ремонтних робіт?

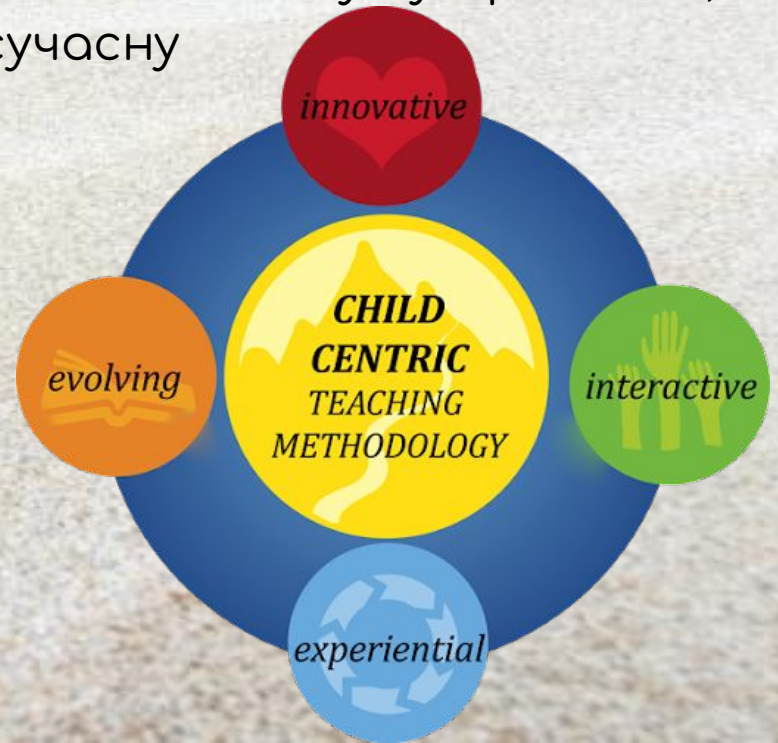
Дебора Блум , лауреат Пулітцерівської премії та журналіст, яка пише про отрути та є прихильником боротьби з хемофобією, бачить ролі для всіх. "Хімія потребує того, щоб про це говорило більше журналістів", - каже Блум, і самі хіміки мають приєднатися: "Говоріть про хімію у своєму повсякденному житті", - каже вона.

Методики навчання, що передбачають вільне спілкування учнів та обговорення

За результатами досліджень Відкритого інституту Британії, для інтеграції медіаграмотності в сучасну освіту рекомендовано включити:

- перевернутий клас;
- динамічне оцінювання;
- навчання через події;
- розповідь історій (нарративна педагогіка)

Хімічна термінологія протягом століть зазнала кількох істотних змін. Зокрема, сполуки вельми поширеного класу — оксиди — раніше називали зовсім по-іншому. Проаналізуйте назви оксидів за застарілою номенклатурою:

Закис вуглецю — C_3O_2

Окис вуглецю — CO

Двоокис вуглецю — CO_2

Закис заліза — FeO

Окис заліза — Fe_2O_3

Закис азоту — N_2O

Окис азоту — NO

Двоокис азоту — NO_2

Визначте правильність тверджень:

- I. Закисами називали оксиди хімічних елементів з найнижчим (із можливих в оксидах) ступенем окиснення.
  - II. Окисами називали оксиди хімічних елементів з проміжним ступенем окиснення.
  - III. У назвах вищих оксидів число атомів Оксигену зазначали в назвах цих оксидів префіксами дво-, три- тощо.
- A правильні тільки I та II твердження
Б правильні тільки I та III твердження
В правильні тільки II та III твердження
Г усі твердження правильні

Правильна відповідь — Г.

Аналіз, обговорення інформації

Приклад № 8 «Ризик для здоров'я». Уявіть, що ви живете поблизу великого хімічного заводу, який виробляє добрива для використання в сільському господарстві. В останні роки було кілька випадків, коли люди в цьому регіоні потерпали від тривалих проблем з диханням. Багато місцевих жителів вважає, що ці симптоми спричинені токсичними випарами, які виділяє згаданий завод. Були проведені громадські слухання для обговорення потенційної небезпеки хімічного заводу для здоров'я мешканців. На слуханнях зробили нижчезазначені заяви.

Заява науковців, що працюють у хімічній компанії: «Ми провели дослідження токсичності ґрунту в регіоні. Ми не виявили жодного свідчення наявності токсичних хімічних речовин у взятих нами зразках».

Заява незалежних науковців, найнятих місцевими жителями: «Ми розглянули низку випадків тривалих проблем із диханням у регіоні та порівняли їх кількість із кількістю аналогічних випадків у регіоні, розташованому далеко від хімічного заводу. Випадків більше в регіоні поблизу хімічного заводу».

Обидві заяви можуть бути правдивими, проте може існувати кілька чинників, через які дослідження обох груп науковців не допомагають мешканцям і не надають їм корисної інформації. Учням у цьому завданні пропонується описати одну з можливих відмінностей між двома регіонами, яка може привести до думки, що порівняння некоректне. Відповідь зараховується, якщо учень опише одну з нижче вказаних відмінностей: – кількість людей, які проживають у цих двох місцевостях істотно відрізняється; – в одній місцевості можуть бути кращі медичні послуги, ніж в іншій; – у різних місцевостях можуть значно відрізнятися частки людей похилого віку; – в іншому регіоні можуть бути інші забруднювачі повітря.

Вибух і повітряних кульок

Сірчана кислота

“Бананова радіація”

Мій ТОП сервісів вартих довіри

Новини:

- Deutsche Welle українською - <https://www.youtube.com/c/DWUkrainian>
- BBC українською - <https://www.youtube.com/BBCUkrainian>
- Espresso.TV - <https://www.youtube.com/c/EspressoTv>
- Віталій Портніков - <https://www.youtube.com/channel/UCV0ZrOPCKzqx36rRiPHkwFg>
- По той бік новин/фб - https://www.facebook.com/behindtheukrainenews/?ref=page_internal

Наука:

- Клятий раціоналіст - <https://www.youtube.com/c>
- Цікава наука - <https://www.youtube.com/c/cikavanauka>
- Химия-просто - <https://www.youtube.com/c/ChemistryEasy>

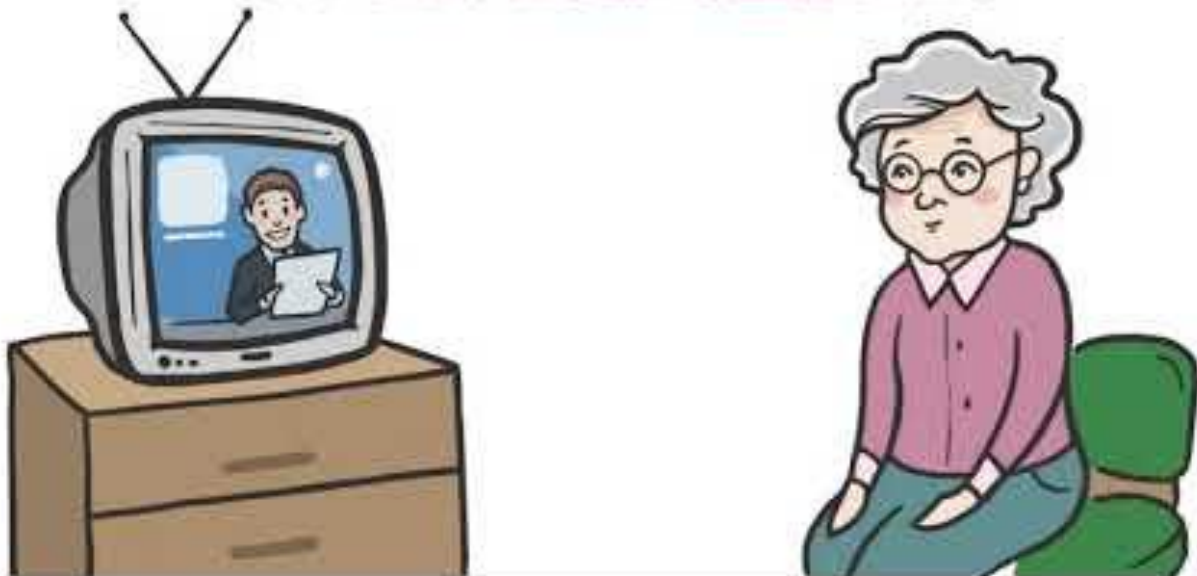

Що хімічного почитати/подивитись - <https://sciencechemistryps.blogspot.com/>

- Журнал "Хімія і хіміки"
- Форум хіміків
- Менделєєв.Інфо
- Латинь
- NASA
- База даних кристалографії Кембрідж
- <http://chemcollective.org/home>
- Хімічна база даних - www.cas.org/
- Музей мінералів онлайн
- Сайт BASF в Україні
- Хімічний календар
- Nature Chemistry
- Chemistryworld

Коли про медіаграмотність треба розказати бабусі та дідусеві?

**МАНІПУЛЯЦІЇ – ЦЕ ЕМОЦІЇ
ТА ПЕРЕБІЛЬШЕННЯ**

“Моя країна - медіаграмотна”

<https://padlet.com/> - створення карти учасників

Терміни

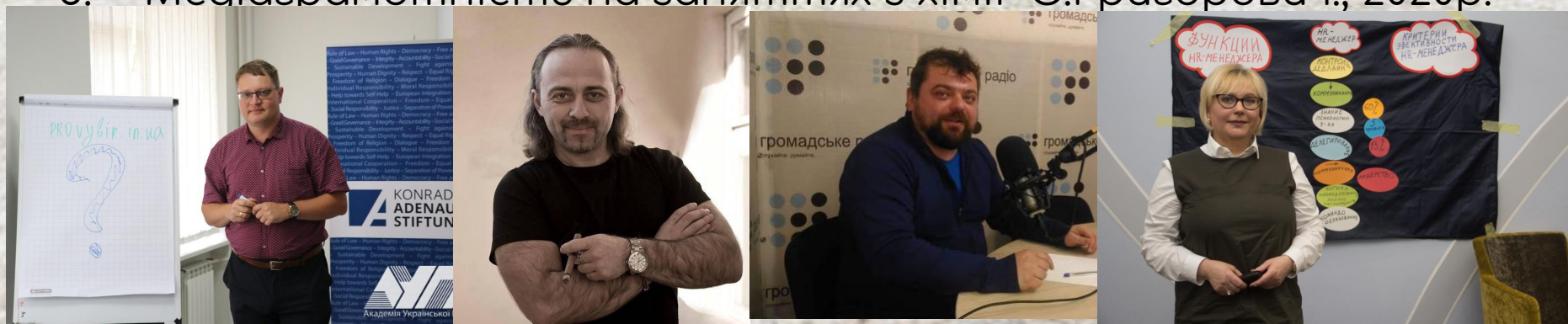
Заангажований - у знач. прикм. Необ'єктивний, упереджений на користь певної політичної сили, сторони в конфлікті і т. ін.

Джинса - сленгове слово, яке використовується переважно в медійній спільноті. Синонім терміна «прихована реклама». Означає зумисну приховану рекламу чи антирекламу, подану у вигляді новин, авторських текстів, аналітики й телевізійних програм тощо

IREX співпрацює з партнерами по всьому світу для створення більш справедливих, процвітаючих та інклюзивних суспільств, надає молоді можливості, розвиває лідерів, зміцнює інститути та розширює доступ до якісної освіти та інформації.

За матеріалами

1. **Андрій Юричко** медіатренер, канд. філол. наук, асистент кафедри періодичної преси КНУ імені Тараса Шевченка.
2. **Олександр Гороховський** *медіатренер, керівник фактчек-проекту «БезБрехні»*
3. **Сергій Штурхецький** Голова Комітету незалежної медіа-профспілки України, кандигат наук з державного управління, доцент кафедри журналістики Національного університету «Острозька академія»
4. **Тетяна Іванова** медіатренер Академії української преси, доктор педагогічних наук, професор
5. "Медіаграмотність на заняттях з хімії" О.Григорович., 2020р.

Джерела фото-матеріалів

- <https://www.facebook.com/irexinukraine/posts/3456220121109893>
- <https://korupciya.com/wp-content/uploads/2014/11/Media.jpg>
- <https://lh3.googleusercontent.com/>
- <https://www.teenlibrariantoolbox.com/files/2020/03/robot3-1024x663.jpg>
- <https://image.shutterstock.com/>
- http://images.slideplayer.com/32/9956164/slides/slide_2.jpg
- <https://iite.unesco.org/>
- https://miro.medium.com/max/1838/1*D8uFPGA4U6oj0MNCn4nflg.jpeg
- <https://www.gisreportsonline.com>
- <https://dataprivacymanager.net/>
- <https://image.shutterstock.com/>
- <https://w7.pngwing.com>
- <https://www.ulapland.fi/loader.aspx?id=174dd7af-4101-4a18-b199-37a3d92e7210>

Англомовні джерела/статті

1. <https://www.mediaed.org/what-is-media-education/>
2. <https://jameskennedymonash>
3. <https://www.chemistryworld.com/features/what-are-you-afraid-of/6732.article>

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

Thanks for listening

